

Pascal den Hartog

Als de werkelijkheid onbegrijpelijk wordt¹

Elke ochtend is voor mij gelijk. Ik merk ook geen verschil in dagen.² Ik word iedere ochtend redelijk uitgerust wakker.³ Ik sta op, 't is wel vroeg voor zo'n zondag midden in de week. Vlug naar beneden, wassen, de deur uit.⁴ Ik ga lopen. Zuidwaarts.⁵ Een drafje, een loopje, hollen, onbedaarlijk rennen.⁶ Hoe verder ik kom, hoe meer ik een gevoel van vrijheid krijg en dat maakt dat ik me fris en licht voel.⁷ Als ik loop, weet ik dat ik loop en behoef ik geen aparte zelfkennis om te weten dat ik loop.⁸

Hardlopen is bovendien een zeer goede vorm van afleiding.⁹ Ik kom in beweging, een in elkaar gerold lichaam dat zich opeens helemaal bevrijdt, dat ergens naartoe, niet ergens vandaan rent.¹⁰ Dan loop ik opeens te joggen in het bos in een rustig, ontspannen tempo.¹¹ Het bos is donker en vochtig, met kromme bomen en hoge varens. In de berm staan rottende paddenstoelen en het bladerdek op de grond is zwart en modderig.¹²

Ook vandaag heb ik dat ervaren.¹³ Omringd door stilte, alleen verbroken door de diverse dierengeluiden, keek ik mijn ogen uit.¹⁴ Ik had me niet gerealiseerd dat ik in het bos zou kunnen verdwalen.¹⁵

Na een uur of wat stak er een tropische storm op.¹⁶ Boven mij wiegden de brede, trotse bladeren van de kokospalmen, de banaanbomen fluisterden en ruisten om mij heen, de verschillende vruchten en bloemen ademden een lieflijke geur uit.¹⁷ Daarnaast zag ik de zee met grote golven op de kant slaan op een toch zonnig strand.¹⁸ Ik liep over het stille strand langs de prachtige baai.¹⁹ Alles leek volmaakt, een tropisch eiland.²⁰

---

¹ L. Wunderink, *Als de werkelijkheid onbegrijpelijk wordt* (2006) titel.

² Guido Pieters, *Rehabilitatie van de chronische psychiatrische patiënt: op weg naar een gemeenschapspsychiatrie* (1995) 240.

³ P. van der Steen, *Lucht!* (2008) 46.

⁴ Cor Inja, *Geen cel ketent deze dromen* (2001) 116.

⁵ O.L. Munoz Cremers, *Droomstof* (2008) 38.

⁶ Claude Cantré, *Afspraak met Jacobus* (2006) 23.

⁷ Suzanne Fisher Staples, A. Koning-Corveleijn, Nanna Salomon, *Shabanu* (1991) 183.

⁸ Antoine Mooij, *Toerekeningsvatbaarheid* (2004) 116.

⁹ Robert Houtman, *Depressie: hoe een behandeling het levensplezier weer terug kan brengen* (2002) 69.

¹⁰ Gloria Averbuch, *De hardlopende vrouw* (vertaling door T.R. de Boer 1986) 14.

¹¹ R. Zeylmans en M. van den Boer, *Rouwverwerking en rouwbegeleiding: sterven - rouwen - troosten* (2000) 244.

¹² S. van der Vlucht, *Zwarte sneeuw* (2000) 10.

¹³ P. Th. F. M. Boekholt, *Regionaal besef in het noorden* (2003) 122.

¹⁴ Dolf de Waal, *Simuleren, ik vind het zo doen alsof* (laudo.nl).

¹⁵ D. Walker, *Nieuw geluk in Bliss* (vertaling door T. Yurumez 2006) 44.

¹⁶ P. Faber, *Sinterklaas overzee* (2006) 112.

¹⁷ Instituut voor taal-, land- en volkenkunde van Nederlands Indië, *Bijdragen tot de taal-, land- en volkenkunde van Nederlands Indië* (1855) 439.

¹⁸ Monique van der Klooster, *Zo boven zo beneden* (2006) 187.

¹⁹ Ottho Kikkert, *Taino: Columbus' verstoorde paradijs* (1992) 148.

²⁰ A.P. de Graaff, *Levenslang op patrouille* (2000) 23.

Maar ineens vloog er een merelgrote vogel van de kant op.²¹ Daarmee werd ik uit mijn droom van zonnige stranden gerukt.²² Hoge bomen langs de weg die er niet tropisch uitzagen.²³ Geen takken die recht omhoogstreven tot ze als speren in de hemel trillen, maar die zwaar als traag stromend hout onder de rimpeling van de boombast, horizontaal groeien en weer naar de aarde neigen.²⁴

Ik zag een man in uniform, hij stond met zijn rug naar me toe. Meteen wist ik wie hij was. Mijn beste vriend.²⁵ Hij is boswachter en je moet hem over bomen horen vertellen: hij zet je graag uiteen hoe oud bepaalde boomsoorten kunnen worden.²⁶

In zijn hand koestert hij een blauwe vogel.²⁷ Nog nooit heeft de blik van een onschuldig dier me zo van mijn stuk gebracht.²⁸

‘Hallo,’ fluisterde ik. Geen reactie.²⁹

‘Max?’ zei ik iets harder. De jongen keek op.³⁰

‘Arme vogel. Hij is dood. Ik zal hem in het bos onder de bladeren leggen.’³¹

Max werd mijn vriend een jaar voor ik met hardlopen begon.³² We leerden elkaar kennen als een puzzel die men legt.³³ Hij ontvouwde stukje bij beetje zijn geheimzinnige verleden.³⁴

Zijn vader gaf les in techniek op een plaatselijke school en was een toegewijde en dominante aanhanger van het methodistische geloof.³⁵ Max was een trouw darwinist en goed thuis in de nieuwste ontwikkelingen op het gebied van dierenonderzoek.³⁶ Een open confrontatie kon niet uitblijven en het incident was snel gevonden.³⁷ Zijn interpretatie van de evolutie moest hij afzweren, hetgeen hij weigerde.³⁸ Hij moest immers met iemand twisten en hij deed dat met zijn familie.³⁹ De relatie met zijn ouders werd steeds meer gespannen en uiteindelijk kwam het tot een breuk.⁴⁰ Hij wil helemaal geen contact meer met zijn vader.⁴¹

Ineens hoorde ik stemmen, heel duidelijk, zonder dat ik iemand zag.⁴² Het geluid van zware, hard rennende voetstappen.

‘Vlug, van de weg af!’ riep Max verschrikt.⁴³

- Jan Wolkers, *De weerspiegeling* (2001) 45.

- T. Helliwell, *Een zomer met het kleine volkje* (vertaald door G. Brongers 2004) 92.

- Jan Wolkers, *De Walgvogel* (1974) 264.

- Jan Wolkers, *De bretels van Jupiter* (1988) 6.

- Mare Faber, *Novi dani: Nieuwe dagen* (2001) 109.

- K. Vanpoucke, *Chambres d’hotes in Frankrijk* (2006) 452.

- E. Jung, *Animus en anima* (vertaald door P. de Vries-Ek 1999) 38.

- Vera Bohle en Marjolijn Stoltenkamp, *Mijn leven al mijnenruimster* (2004) 149.

- P. Nilsson, *Het lied van de raaf* (vertaling door F. Blekkingh-Muller 1996) 83.

- Anna van Praag, *Het geheim van de wisselvogels* (2004) 12.

- A Ladan en H. Groen-Prakken, *Kinderen en de dood* (1997) 12.

- Bernlef, *De onzichtbare jongen* (2005) 11.

- Jos Willems, *Advocaat van de liefde* (2007) 298.

- B. Lewis, *Katie Lapp trilogie* (vertaald door E. van Wijngaarden 2007) 438.

- T. Butler-Bowdon, *50 Psychologie klassiekers* (vertaald door J. Bpuwman 2007) 218.

- Louise Lippincott en Andreas Blühm, *Beestachtig mooi* (vertaald door K. Braches 2005) 136.

- F. Delmartino, *Profiel van de Europese Unie* (2001) 30.

- Ulrich Libbrecht, *Inleiding comparatieve filosofie* (2003) 296 (in noten).

- C.G. Jung, *Herinneringen dromen gedachten* (vertaald door Pety de Vries-Ek 1991) 86.

- E. Musser, *Twee Bestemmingen* (vertaald door M. Muusse) 36.

- Lisette Oliemeulen & Ferdinand Harm Thung, *Ongehoord* (2007) 273.

- Jan Terlouw, *Oorlogswinter* (1972) 152.

We verscholen ons onder de bosjes en bedekten ons met bladeren.⁴⁴ Iemand kwam langslopen. Allebei hielden we onze adem in. De voetstappen verdwenen weer in de verte.⁴⁵ De vogel begon te grommen en te gieren.⁴⁶ Mijn vriend begon ongecontroleerd te schokken en heel even was hij zelfs verlamd.⁴⁷

‘Max! Word wakker!’

Max schoot recht overeind en was direct klaarwakker.⁴⁸ Geschrokken dat de vogel weer levend was geworden, gooide hij hem weg.⁴⁹

‘De blauwe vogel symboliseert de sfeer van de bewustheid.⁵⁰ Wij moeten haar volgen, van nabij of van verre.’⁵¹

‘Wat?’ Ik zocht naar woorden. Ik begreep niets van de hele situatie.

‘Wil je niet achter haar aan gaan?’⁵² Een vastberaden blik lag op zijn gezicht.⁵³

‘Max, dit wordt te dol.’⁵⁴

‘Ga je mee?’ vroeg hij weer.⁵⁵ Max’ vraag was eigenlijk niet als vraag bedoeld, maar meer als mededeling.⁵⁶ Ik had geen keuze, ik moest gewoon.⁵⁷ Ik mocht hem niet in de steek laten.⁵⁸

‘Oké, ik ga met je mee.’⁵⁹

‘Meen je dat heus?’ was het enige dat hij kon uitbrengen.⁶⁰

‘Kom’, zei ik tegen Max, ‘we gaan.’

Max keek me verbaasd aan, maar stond toch op.⁶¹

‘Doe niet zo raar Max. Je zou voor mij hetzelfde gedaan hebben.’⁶²

We renden door het bos, voorbij de zandweg die langs de zijkant van de velden liep, achter de plassen langs waar de lisdodden stonden te zwaaien en verder, naar het verste uiteinde van het verst liggende veld.⁶³ Aan de rand van het bos zat een jager op een boomstronk. Het leek wel of hij zat te wachten.⁶⁴ Uit hoog gras, vlak voor de jager, vloog de vogel op.⁶⁵

-
- Antoinette Baker, Winnie de Wit, Ronald Heuininck, *Bims en Boems* (1989) 102.
  - J. Cavanaugh, *De bondgenoten* (vertaald door P.J. de Gier 1998) 119.
  - Rudolph Vrba, *Ik ontsnapte uit Auschwitz* (vertaling door M.J. Strenghold 2007) 288.
  - A. Caliskan, *De nootjes van het huwelijk* (vertaald door M. Croon 2006) 33.
  - Doreth Van Crey, *Als de dood* (2007) 32.
  - Sytze Backer, *Amoebe Tien* (1995) 167.
  - Sigmund Freud, *Opmerkingen over een geval van dwangneurose* (vertaling door Wilfred Oranje 1989) 173.
  - J. Jacobi, *De psychologie van C.G. Jung* (vertaald door M. Drukker 2004) 255.
  - *De Tijdspiegel* (gepubliceerd door Fuhri 1853) 134.
  - Mario Kluser, *Loser: director's cut* (2007) 72.
  - F. Rivers, *De laatste zondeneter* (vertaling door N. Keukelaar 2007) 234.
  - W. van Haren, *Het grote spelenboek* (1999) 148.
  - T. Beckman, *Een bos vol spoken* (2008) 15.
  - Olaf-Marijn de Leur, *Anna & Thora* (2006) 207
  - Oleg Popov, *Mijn leven als clown* (2006) 12.
  - Ibrahim Abouleish e.a., *Sekem* (2005) 32.
  - Hans de Booij – Annabel (geschreven door Herman Pieter de Boer ca. 1983)
  - Kees Kager, *Het zwanenwater* (2006) 128.
  - Anna van Praag, *De tocht naar het Vuurpaleis* (2003) 84.
  - A.Th. Onclin, *Vloeibaar Goud* (2007) 52.
  - Suzanne Fisher Staples, *Noodweer* (vertaald door A. Koning-Corveleijn 1998) 72.
  - J. Meijs, *Puberteit: de smalle weg naar innerlijke vrijheid* (1996) 232.
  - *Vaderlandsche letteroefeningen* (gepubliceerd door Ellerman 1852) 529.

‘Waar waren jullie? Ik heb overal gezocht.’⁶⁶

Max bleef stijf en bang staan.⁶⁷ Ik zag hem smeken om niet doodgeschoten te worden.⁶⁸

‘Doe eens rustig, word eens wakker en probeer je te concentreren.’⁶⁹ Wanneer ga je nu eens je medicijn innemen?’⁷⁰

Deze regel klinkt bekend in de oren.⁷¹

Ik gleed steeds verder weg. Ik raakte vreselijk in de war.⁷²

‘Wat bedoel je?’

‘Dat weet je toch!’⁷³

Max schudde zijn hoofd in een vergeefse poging om die storende herinnering van zich af te schudden.⁷⁴

Nu ineens, in dit gesprek, werden een aantal dingen helder, opnieuw belicht, opnieuw in volgorde gezet.⁷⁵ Ik moest heel kalm en rustig zijn.

Dus ik moest dat pilletje innemen.⁷⁶

---

* A. Smith, *Lief en leed op Tanglewood* (vertaald door A. Gijsbertsen 2007) 200.

* K. Kingsbury, *Verbroken belofte* (vertaald door M. Muusse) 37.

* Fergus MacKay, *Moiwana zoekt gerechtigheid* (vertaald door Patricia van der Aarde 2006) 39.

* Anton Korf, *Geen enkele kans* (2006) 177.

* Robert Descheemaeker, Raf Staelens, *Nieuw talent voor taal 1 – werkboek* (2005) 44.

* Sophie Stijns en Jules Stuyck, *Het nieuwe kooprecht* (2005) 76.

* A. Dercksen & A. Haven, *Omgaan met psychische problemen* (2003) 64.

* Evert Hartman, *Oorlog zonder vrienden* (1981) 252.

* D. Raney, *Regenseizoen* (vertaald door L. Camara-van Putten 2007) 12.

* Q.L. Merckies, *Reflecteren door professionele begeleiders* (2000) 124.

* M. Nicolaysen, *Sven en zijn rat gaan op kamp* (vertaald door F. Blekkingh-Muller 1999) 24.